Súd:	Okresný súd Trebišov
Spisová značka:	17C/66/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	7924204141
Dátum vydania rozhodnutia:	22. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Renáta Ďurková
ECLI:	ECLI:SK:OSTV:2025:7924204141.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trebišov sudkyňou JUDr. Renátou Ďurkovou v spore žalobcu: práp. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX/XX, XXX XX D., právne zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., Ku Potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54 725 542 proti žalovanému: Slovenská republika - Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, v konaní o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práva žalovaného podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou v sume 6.500 eur s príslušenstvom, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamieta.

III. Žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalovanému.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 15.11.2024 domáhal zaplatenia sumy 6.500,- eur a náhrady trov konania z titulu náhrady škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Podanie žaloby žalobca odôvodnil tým, že je príslušníkom E. F. G. G. (ďalej HaZZ), pričom vykonáva štátnu službu v služobnom pomere v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Štátnu službu aktuálne vykonáva v hodnosti práporčík, vo funkcii technik – strojník na Okresnom riaditeľstve HaZZ, Hasičská stanica v Trebišove. Žalobca si uplatňuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie 3 rokov pred podaním žaloby, t.j. od 01.12.2021 do 30.09.2024. Žalobca si touto žalobou uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. K okolnostiam prípadu uviedol, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka Hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „ EÚ“), ktoré záväzne určuje maximálnu dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o Smernicu 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. O takýto prípad sa jedná aj u žalobcu.
Žalobca predložil súdu konkrétne týždne v rozhodnom období v zmysle článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, v ktorých došlo k prekročeniu maximálneho prípustného týždenného pracovného času, vrátane súčtu odpracovaných hodín s osobitným označením času služobnej pohotovosti s fyzickou prítomnosťou na pracovisku (služobná pohotovosť žalobcu je vždy s fyzickou prítomnosťou na pracovisku) obdobie mesiacov december 2021 až september 2024.

Žalovaná Slovenská republika ako členský štát Európskej únie neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Predmetná smernica bola prijatá v záujme zamedzenia pracovných úrazov a chorôb z povolania a jej cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, a to bez podriaďovania sa ekonomickým úvahám. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu, a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (napr. C-429/09).
Služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne (§ 86 zákona o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov). Jeden služobný deň žalobcu sa skladá zo štátnej služby, t.j. pracovnej zmeny v trvaní 16 hodín alebo 17 hodín a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti na pracovisku (§ 92 ZoHaZZ) v trvaní 7 alebo 8 hodín. Počas rokov 2019-2021 sa jednalo o 17 hodinové pracovné zmeny (výkon štátnej služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Počas roku 2022 sa jednalo o 16 hodinové pracovné zmeny (výkon služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 8 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Celkovo strávil žalobca na pracovisku sústavne (minimálne) 24 hodín v jednom služobnom dni.
Služobná pohotovosť je určovaná počas služobného dňa na čas nočných hodín nasledovne:
V rokoch 2019-2021 na čas od 22:30 hod. do 5:30 hod., t.j. 7 hodín (od 7:00 do 22:30 a od 5:30 do 7:00 - štátna služba, t.j. pracovná zmena v trvaní 17 hodín).
V roku 2022, 2023 a 2024 na čas od 22:00 hod. do 6:00 hod., t.j. 8 hodín (od 7:00 do 22:00 a od 6:00 do 7:00 - štátna služba, t.j. pracovná zmena v trvaní 16 hodín).
V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, režim služobnej pohotovosti sa mení na prácu nadčas.
Žalobca každý tretí deň odslúži 24 hodín a následne má dva dni voľna. Mesačne odslúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien, čo je v priemere 10,4 zmeny mesačne. Nakoľko na každú zmenu bezprostredne nasleduje určená služobná pohotovosť, žalobca teda strávi na pracovisku bežne 240 až 264 hodín za mesiac, pričom do tohto rozsahu nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Počas služobnej pohotovosti sa žalobca ako príslušník HaZZ musí zdržiavať na pracovisku, z tohto sa nesmie vzdialiť a musí byť vždy počas celej doby pohotovosti pripravený na vykonanie zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, vykonáva sa do 1 minúty od vyhlásenia, teda žalobca musí byť počas celej doby služobnej pohotovosti, ktorá mu je nariaďovaná v noci, okamžite pripravený na vykonanie zásahu. Napriek tejto skutočnosti sa mu však čas pracovnej pohotovosti nezapočítava do fondu pracovného času. Táto skutočnosť sa potom v konečnom dôsledku prejavuje tak, že aj keď reálne v súvislosti so služobnou činnosťou na pracovisku napr. v mesiaci september 2023 strávil 240 hodín v rámci fondu pracovného času mu je vykázaných len 160 hodín.
Z takto vykazovaného fondu pracovného času, ktoré nezohľadňuje skutočný čas pracovnej pohotovosti, sa potom javí, že jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín, čo je však v absolútnom rozpore so skutočnosťou.
Žalobca nemá dostatočný čas na regeneráciu a odpočinok a jeho určený čas služieb v jednotlivých týždňoch mu neumožňuje dostatočný odpočinok a regeneráciu, čo je v rozpore s právom Európskej únie. Žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobným úradom), musí tam byť fyzicky prítomný, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti (výjazd do 1 minúty od nahlásenia). Je oddelený od svojho vlastného súkromného sociálneho prostredia, jeho rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť venovať sa svojim vlastným potrebám a organizovať si svoj súkromný čas a program je prakticky vylúčená. Žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a preto je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, no napriek tomu bolo právo žalobcu na odpočinok ustavične niekoľko rokov porušované.
Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo Smernice 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu pritom dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak, preto si uplatňuje nemajetkovú ujmu voči žalovanému.
V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku :
1/ zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/

ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe alebo iným osobám alebo dlhodobo nepoškodil zdravie,
2/ a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

2. Žalobca ďalej uviedol, že v okolnostiach prípadu žalobcu, základným cieľom Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, ďalej primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času.
Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas ako aj minimálny čas odpočinku. Článok 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (Maximálny týždenný pracovný čas) stanovuje, že : „Priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín". Tento článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré im vyplýva priamo z práva EÚ. Súdny dvor EÚ (ďalej len ESD) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času ktorá, v spojení s ich riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas.
Vo veci C-429/09 G. Fuß týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD uviedol, že :, pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88." V dôsledku toho právo EÚ bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje týždennú hranicu upravenú v Článku 6 písmeno b) uvedenej smernice (bod 55 Rozsudku ESD z 25.11.2010, C-429/09, Günter Fuß).
Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že: „...pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za „pracovný čas" v zmysle smernice 93/104 nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu tejto pracovnej pohotovosti ...“ (Bod 27 Rozsudku ESD z 11.1.2007, C-437/05, Jan Vorel).
Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že: „...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času." (bod 95 Rozsudku ESD Z 5.10.2004, C-397/02, Bernhard Pfeiffer).
Podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, tá skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas, bod 48, 58).
Uvedené rozsudky ESD potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti Článku 6 písmena b) Smernice 2003/88/ES tak, žeby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje, aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku, je v rozpore s požiadavkami Článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (bod 100 rozsudku ESD C-397/01, Pfeiffer).
Napriek tomu, že Príloha č. 4 k Zákonu o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o Hasičskom zbore“ alebo „Zákon“) uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (bod 6. Prílohy č. 4), znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. Žiadne ustanovenie Zákona o

Hasičskom zbore nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva. V tomto smere sa Zákon o Hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov Hasičského zboru nevzťahuje.
Ďalším nedostatkom zákona o Hasičskom a záchrannom zbore je, že zo Smernice 2003/88/ES nepreberal ustanovenia jej Článku 6 písmeno b) stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín napriek tomu, že podrobne definuje termíny služobná doba, služobná pohotovosť, spôsoby ich finančného ohodnotenia a pod. Služobnú pohotovosť hasičov Zákon o Hasičskom zbore nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva, v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu. Takáto právna úprava nie je v súlade s Článkom 2 (definícia pracovného času) ako aj Článkom 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (48 hodinový týždenný pracovný čas) Slovenskou republikou ako členským štátom EU a zakladá jej povinnosť na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom v rámci a prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi.
Žalobca ďalej v žalobe tvrdil, že v jeho prípade boli splnené únioové podmienky založenia zodpovednosti žalovaného za porušenia jeho práva garantovaného v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu škody. Svoje tvrdenie opiera o judikatúru ESD a to predovšetkým na rozsudok ESD C-429/09 G. Fuß, v ktorom ESD výslovne potvrdil právo na 48 hodinový pracovný čas pre príslušníkov hasičských zborov, za ktoré im v prípade jeho porušenia patrí právo na náhradu škody uplatniteľné pred súdnymi orgánmi členských štátov.
Uviedol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tieto tri podmienky:
1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva,
2. porušenie je dostatočne závažné a
3. medzi porušením a škodou existuje príčinná súvislosť.
Podľa žalobcu v tomto prípade sú všetky tieto podmienky splnené.
S poukazom na Preambulu prvej Smernice Rady 93/104/ES z 23.11.1993, ktorá sa týka niektorých aspektov pracovnej doby a Preambulu Smernice 2003/88/ES žalobca uviedol, že pravidelné nedodržiavanie maximálneho týždenného pracovného času sa môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry žalobcu predovšetkým vo vzťahu k ochrane jeho práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na jeho celkovú fyzickú a morálnu integritu.
V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu, ako aj z podmienok jej uplatnenia je v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa § 11- 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú právne vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únioového práva.
Nárok na náhradu škody vzniknutej z porušenia práva EÚ možno posúdiť ako nemajetkovú ujmu, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti (formulácia najmä). Žalobca na preukázanie svojho nároku k žalobe pripojil: výpis zo systému o dochádzke žalobcu v období od 12/2021 do 9/2024.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe zo dňa 30.01.2025 (č.l. 82-123 spisu) namietal aktívnu vecnú legitimáciu žalobcu a pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného, nakoľko takto podaná žaloba v skutočnosti nemá žiaden právny základ, pretože žalobca nemá právo na to, aby bola smernica nejakým spôsobom do právneho poriadku členského štátu transponovaná. Ak mal žalobca za to, že služobný úrad od neho požaduje plnenie služobných povinností nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „zákon“) a žiadať, aby mu táto povinnosť nebola určovaná z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Žalovaný v tomto prípade podotýka, že žalobca za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený Smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Žalovaný ďalej uviedol, že nie je tým orgánom verejnej moci, ktorý má možnosť preberať do právneho poriadku Slovenskej republiky sekundárne právne akty Európskej únie (tým je Národná rada Slovenskej republiky)a transpozícia smernice týkajúcej sa pracovného času nepatrí do pôsobnosti žalovaného, ale zodpovednosť za náležitú transpozíciu smernice nesie Úrad vlády Slovenskej republiky. Žalovaný tiež namietal, že tento spor vyplýva z pracovnoprávneho vzťahu, pretože žalobca tvrdí, že utrpel nemajetkovú ujmu v dôsledku toho, že musel plniť povinnosti, ktoré mu žalovaný mal určovať na základe pracovnoprávneho vzťahu, avšak

v údajnom rozpore s jeho právami, ktoré majú žalobcovi vyplývať zo sekundárneho práva Európskej únie a vzniesol námietku nepríslušnosti Okresného súdu Trebišov, s tým, že v tejto veci je oprávnený konať Mestský súd Košice. Žalovaný poukázal na rozdiel medzi pojmami pracovný čas a služobný čas, ďalej uzatvoril, že referenčné obdobie u žalobcu je šesťmesačné. Prepočty priemerného týždenného pracovného času predložené žalobcom nepojednávajú o ucelených referenčných obdobiach, ktoré sú šesťmesačné, pričom obsahujú veľké množstvo chýb, že z nich nie je možné spoľahlivo zistiť skutkový stav veci.
V ďalšom poukázal na to, že v období odo dňa 16.03.2020 do dňa 13.06.2020, odo dňa 01.10.2020 do dňa 15.5.2021 a odo dňa 25.11.2021 do dňa 22.02.2022 bol na území Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav. Žalovaný má za to, že po náležitom zohľadnení teleologickej redukcie vzhľadom na judikatúru SD EÚ (C-742/19) je práve núdzový stav spôsobený celosvetovou pandémiou ochorenia COVID-19 onou okolnosťou osobitnej závažnosti a rozsahu, ktorá si vyžaduje prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, zdravia ako aj bezpečnosti spoločnosti a vzhľadom na to bolo v týchto obdobiach možné nedodržať pravidlá uvedené v smernici, nakoľko je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice. V referenčných obdobiach, ktoré sa časovo prekrývajú s obdobiami núdzového stavu teda žalobca nemal práva, na údajné porušenie ktorých žalobou poukazuje. Na to, aby bol zabezpečený stav, v ktorom nedochádza k porušeniu vyššie uvedeného práva žalobcu, prijal žalovaný vhodné opatrenia spočívajúce v nadštandardnej výmere voľna poskytovaného žalobcovi. Žalobca podľa názoru žalovaného neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a v nadväznosti na to nemôže byť preukázaná príčinná súvislosť medzi údajným porušením práva žalobcu a vznikom nemajetkovej ujmy.

4. Žalobca v replike zo dňa 07.03.2025 (č.l. 127-135 spisu) k pasívnej vecnej legitimácii žalobcu uviedol, že táto otázka už bola súdnou praxou vyriešená, pričom žalovaným je Slovenská republika. Žalobca poukázal na princíp právnej istoty, ktorý je imanentným znakom právneho štátu (napr. PL. ÚS 36/95), a ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, je splnený základný predpoklad na to, aby súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.
K nemajetkovej ujmy žalobcu tento uviedol, že žalobca namiesto času, ktorý mohol stráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní (rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 20Co/47/2024 zo dňa 18.12.2024, bod 44). Nemajetková ujma žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva – práva na súkromný a rodinný život, práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúcu predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku (rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 20Co/47/2024 zo dňa 18.12.2024, bod 45). Právo na odpočinok u žalobcu bolo porušované dlhšiu dobu a opakovane. Opakované prekročenie limitu týždenného pracovného času znamená, že žalobca tento čas nemohol venovať odpočinku, načerpaniu energie, udržaniu kondície, svojim záľubám, rodine ani pomoci najbližším (rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 12Co/32/2024 zo dňa 16.01.2025, bod 33). Žalobca počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti musí byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom. Žalobca tak musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje služobné povinnosti. V danom čase však nepochybne bol oddelený od svojho vlastného súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a venovať sa svojim potrebám bola prakticky vylúčená. Právo na odpočinok žalobcu tak bolo dlhodobo niekoľko rokov porušované napriek tomu, že žalobca plnil v spoločnosti zodpovedné úlohy, a preto bolo potrebné, aby mal možnosť si po práci odpočinúť (rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3Co/8/2024 zo dňa 30.01.2025, bod 53). Z rozsudku Súdneho dvora z 20.06.2024, C-367/23, Artemis security SAS vyplýva, že nesplnenie požiadaviek stanovených v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vedie u dotknutého pracovníka k nepochybnej ujme. Odopretie nároku na riadny čas odpočinku alebo neprimerané predĺženie pracovného času, najmä prostredníctvom nadmernej nočnej práce, spôsobuje pracovníkovi priame, závažné a neodvrátiteľné škody, ktoré nie je možné považovať za zanedbateľné. Tento stav má negatívny vplyv na fyzické a psychické zdravie

pracovníka a je v priamom rozpore s účelom ochrany zdravia zamestnancov, ktorým tieto ustanovenia smernice 2003/88/ES slúžia (bod 42).
K údajným rozdielom medzi pojmami "služobný čas" a "pracovný čas" v kontexte Smernice 2003/88/ES a slovenského právneho poriadku žalovaný tvrdí, že pojem „služobný čas“ podľa slovenského právneho poriadku a pojem „pracovný čas“ podľa Smernice 2003/88/ES sú obsahovo rozdielne. S týmto tvrdením žalobca nesúhlasí, a to z nasledovných dôvodov: Smernica 2003/88/ES v Článku 2 bode 1. („Definície“) vymedzuje pojem „pracovný čas“. Predmetná Smernica vzhľadom na jej nadnárodný charakter a záväznosť určuje, ako majú byť určité pojmy interpretované aj na úrovni vnútroštátneho práva. Súdny dvor rozhodol, že pojem „pracovný čas“ sa nemôže vykladať z hľadiska požiadaviek rôznych právnych úprav členských štátov, ale že predstavuje pojem práva Spoločenstva, ktorý je potrebné definovať na základe objektívnych znakov a pri zohľadnení systému a cieľa uvedenej smernice, ktorým je stanovenie minimálnych požiadaviek určených na zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Iba takýto nezávislý výklad totiž zaručí smernici plnú účinnosť, ako aj jednotné uplatňovanie uvedených pojmov vo všetkých členských štátoch (Rozsudok vo veci C-14/04, Dellas a i., bod 44; rozsudok vo veci C-151/02, Jaeger, bod 58; uznesenie vo veci C-437/05, Vorel, bod 26). To tiež znamená, že členské štáty nemôžu jednostranne určovať rozsah týchto pojmov (C-14/04, Dellas a i., bod 45.). Potvrdzuje to aj skutočnosť, že smernica neumožňuje žiadnu odchýlku od jej článku 2 (C-518/15, Matzak, body 34 – 38), v ktorom sa okrem iného stanovuje vymedzenie pojmu „pracovný čas“. Pojem „pracovný čas“ je teda potrebné interpretovať jednotne na úrovni celej EÚ, pričom členské štáty nemajú možnosť meniť jeho obsah prostredníctvom národnej legislatívy v neprospech pracovníkov. Z pohľadu slovenskej právnej úpravy to znamená, že pojem „služobný čas“ v prípade príslušníkov Hasičského a záchranného zboru musí byť chápaný v kontexte vyššie uvedených štandardov stanovených Smernicou. V rozsudku Matzak (C-518/15) Súdny dvor explicitne rozhodol, že aj doba, počas ktorej je pracovník povinný byť na inom mieste (napríklad doma) a byť pripravený reagovať na výzvu v krátkom časovom horizonte, môže byť považovaná za pracovný čas. Tento rozsudok sa vzťahuje priamo na hasičov, čo ukazuje, že aj „služobný čas“ hasiča musí byť považovaný za „pracovný čas“ podľa štandardov určených právom Únie, hoci ho národná legislatíva označuje inak. Slovenský právny poriadok môže používať rôzne označenia, ako napríklad „služobný čas“ pre hasičov, avšak tieto pojmy musia byť interpretované v súlade s právom EÚ. Súdny dvor spresnil, že právna povaha pracovnoprávneho vzťahu (služobný pomer či pracovný pomer) z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie (Kiiski, C-116/06, bod 26; Matzak, C-518/15,bod 29). Súdny dvor vo veci Matzak (C-518/15) tiež jednoznačne stanovil, že : „Článok 17 ods. 3 písm. c) bod iii) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení tejto smernice vrátane jej článku 2, ktorý definuje okrem iného pojmy „pracovný čas“ a „čas odpočinku“ (bod 1. výrokovej časti rozsudku)“. V tejto súvislosti je tiež potrebné poukázať na to, že hoci členské štáty nie sú oprávnené zmeniť definíciu pojmu „pracovný čas“ v zmysle článku 2 Smernice 2003/88, majú možnosť prijať v rámci svojich vnútroštátnych právnych poriadkov ustanovenia týkajúce sa dĺžky pracovného času a času odpočinku pre pracovníkov výhodnejšie než ustanovenia stanovené v tejto smernici (Matzak, C-518/15, bod 46). Súdny dvor tiež výslovne konštatoval, že článok 15 smernice 2003/88 neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali definíciu pojmu „pracovný čas“, ktorá by bola menej priaznivá pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ako je definícia uvedená v článku 2 Smernice (Matzak, C-518/15,bod 2. výrokovej časti rozsudku)“. Záverom je teda nevyhnutné konštatovať, že „služobný čas“ hasičov podľa slovenského vnútroštátneho práva je potrebné posudzovať ako „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES. Tvrdenie protistrany, že ide o obsahovo rozdielne pojmy, nezodpovedá záväzným štandardom definovaným Smernicou 2003/88/ES a judikatúrou Súdneho dvora EÚ, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnymi predpismi.
Žalobca poukazuje na to, že Súdny dvor vo svojej judikatúre rozhodol, že smernica o pracovnom čase sa uplatňuje na činnosti, ktoré vykonávajú tímy primárnej zdravotnej starostlivosti a lekársky a zdravotnícky personál poskytujúci služby v tímoch primárnej zdravotnej starostlivosti. Uplatňuje sa aj na ostatné služby, ktoré reagujú na núdzové situácie, akými sú lekársky a zdravotnícky personál v tímoch primárnej zdravotnej starostlivosti a v iných službách na miestach, kde sa ošetrujú urgentné prípady, pracovníci lekárskej záchrannej služby, zásahové služby verejnej hasičskej služby1, mestskej polície alebo necivilný personál verejnej správy, ak sú ich úlohy vykonávané za normálnych okolností. Súdny dvor k vyššie uvedenému uviedol, že na to, aby boli osobitné činnosti verejných služieb z pôsobnosti smernice 89/391/EHS vyňaté, musia mať také vlastnosti, že ich samotná povaha úplne bráni plánovaniu pracovného času v súlade s požiadavkami uloženými smernicou o pracovnom čase2. Platí to najmä v

prípade činností, 1 Uznesenie vo veci C-52/04, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, bod 52; rozsudok vo veci C-429/09, Fuß, bod 57. 2 Rozsudok v spojených veciach C-397/01 až C-403/01, Pfeiffer a iní, bod 55; rozsudok vo veci C-147/17, Sindicatul Familia Constanţa a iní, bod 68; rozsudok vo veci C-211/19, Készenléti Rendőrség, bod 43; rozsudok vo veci C-742/19, Ministerstvo za obrambo, bod 60. ktoré môžu byť vykonávané len sústavne a len tými istými pracovníkmi bez toho, aby bolo možné zaviesť systém rotácie3. Súdny dvor objasnil, že článok 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS by umožňoval vyňatie v prípade „výnimočných udalostí, pri ktorých si správne vykonanie opatrení určených na zabezpečenie ochrany obyvateľstva v závažných hromadných rizikových situáciách vyžaduje, aby zamestnanci, ktorí majú čeliť udalosti takéhoto druhu, úplne uprednostnili cieľ sledovaný týmito opatreniami, aby ho bolo možné dosiahnuť"4. Bolo by to v prípade „prírodných alebo technologických katastrof, atentátov, ťažkých nehôd alebo iných okolností rovnakej povahy, ktorých závažnosť a rozsah si vyžadujú prijatie nevyhnutných opatrení na ochranu života, zdravia, ako aj bezpečnosti spoločnosti, a ktorých riadny výkon by bol ohrozený, ak by sa museli dodržiavať všetky pravidlá uvedené v smerniciach 89/391 a 93/104 [smernica o pracovnom čase]"5. Činnosti, ktoré sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, však patria do pôsobnosti smernice 89/391/EHS. Súdny dvor konštatoval, že činnosti hasičského zboru vykonávané zásahovými silami v teréne6 a činnosti záchrannej služby prvej pomoci zraneným alebo chorým možno vopred organizovať vrátane časového rozvrhu práce pracovníkov a predchádzania rizikám, pokiaľ ide o bezpečnosť a/alebo zdravie. Ponechal na vnútroštátnom súde, aby posúdil, či činnosti policajného zboru, ktorý vykonáva funkcie dozoru na vonkajších schengenských hraniciach, majú takéto osobitné charakteristické črty alebo či prílev na hranice bránil tomu, aby sa dozor na týchto hraniciach uskutočňoval za obvyklých podmienok. Žalobca k pandémii uvádza, že táto bola bez akéhokoľvek vplyvu na rozvrhovanie jeho služobných zmien. Zmeny mu boli rozvrhované rovnako počas pandémie, ako aj pred ňou a po nej. Vždy sa jednalo o 10 zmien v mesiaci a každý tretí mesiac to bolo 11 zmien. Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že argumentáciu žalobcu, že počas obdobia pandémie Covid-19 žalobca nemal práva, na porušenie ktorých sa touto žalobou poukazuje, nie je opodstatnená.

Žalovaný poukazuje na údajnú najnovšiu súdnu prax v obdobných veciach a prezentuje názor, že táto sa vyvíja iným spôsobom ako to prezentuje žalobca. K uvedeného žalobca uvádza, že žalovaný vo svojej argumentácii odkazuje výlučne na rozhodnutia prvostupňových súdov. Je však potrebné uviesť, že rozhodnutia prvostupňových súdov nemajú rovnakú precedenčnú váhu ako rozhodnutia odvolacích súdov, ktoré poskytujú záväzný výklad práva v rámci konkrétnych vecí. Navyše, žalovaný nepredložil žiadne rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré by potvrdzovalo ním uvádzané rozhodnutia. Naopak, súdna prax odvolacích súdov je ustálená a úplne odlišná od tvrdení žalovaného, čo dokazujú aj najnovšie rozhodnutia odvolacích súdov, konkrétne napríklad rozhodnutie (rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/33/2024 zo dňa 27.11.2024 a sp. zn. 9Co/40/2024 zo dňa 28.11.2024, rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2Co/110/2024 zo dňa 21. novembra 2024 a sp. zn. 9Co/185/2023 zo dňa 11. septembra 20204, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 13Co/43/2024 zo dňa 5. novembra 2024 a sp. zn. 2Co/33/2024 zo dňa 10. septembra 2024). Tieto rozhodnutia jednoznačne potvrdzujú právny názor žalobcu a predstavujú záväzný výklad predmetných právnych otázok. Ďalej, tvrdenie žalovaného o údajnej „novej praxi" je právne irelevantné, pokiaľ táto prax nie je potvrdená vyššími súdmi. Z hľadiska právnej teórie aj praxe je dôležité zdôrazniť, že súdna prax sa považuje za ustálenú iba vtedy, ak je potvrdená a opakovane aplikovaná rozhodnutiami vyšších súdov. Rozhodnutia nižších súdov bez podpory odvolacích súdov nemožno považovať za smerodajné.

K rozhodnutiu Mestského súdu Košice považuje právny zástupca žalobcu za nevyhnutné uviesť, že toto rozhodnutie bolo zo strany žalobcu napadnuté odvolaním, a to dňa 28.10.2024 z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Je namieste zdôrazniť, že uvedené rozhodnutie odporuje rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 9Co/185/2023 zo dňa 11. septembra 2024, ktorý v bode 28 uviedol: „...V súvislosti so vznikom tvrdenej škody odvolateľ rovnako neopodstatnene namietal, že súd prvej inštancie sa nezaoberal posúdením, či žalobca preukázal, že v rozhodnom období skutočne pracoval nad tvrdený limit 48 hodinového týždenného pracovného času, keď bolo potrebné zohľadniť aj nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v období 6 mesiacov, navyše za situácie, ak pred súdom prvej inštancie žalovaný neprodukoval v kontexte uvedeného relevantnú obranu. Žalovaný k uvedenému záveru dospel výpočtom priemerného týždenného pracovného času žalobcu za referenčné obdobie 6 mesiacov (§86 zákona č. 315/2001 Z. z.), kým Smernica v Čl. 16 písm. b) pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase pri uplatňovaní maximálneho týždenného pracovného času síce umožňuje ustanoviť referenčné obdobie, toto však súčasne obmedzuje v rozsahu maximálne 4 mesiacov, a teda žalovaným použité referenčné obdobie 6 mesiacov tomuto maximálnemu limitu odporuje nemá preto zákonný podklad a nemožno ju akceptovať".

Zároveň napadnuté rozhodnutie odporuje aj rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2Co/110/2024 zo dňa 21. novembra 2024, bod 34 (rovnaký právny názor Krajského súdu v Košiciach ako vo vyššie citovanom rozsudku) a Rozsudku súdneho dvora z 11. apríla 2019, vec C-254/18. Vzhľadom na uvedené je teda vysoká pravdepodobnosť, že rozhodnutie Mestského súdu Košice bude zrušené a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie. K rozhodnutiam Mestského súdu Bratislava IV, Okresného súdu Trnava a Okresného súdu Rimavská Sobota na ktoré sa odvoláva žalovaný, žalobca uvádza, že tieto rozsudky, sú v každom prípade neprávoplatné a nie sú precedensom pre výklad práva v predmetnej veci.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 21.03.2025 (č.l. 251-265 spisu) uviedol, že v tejto veci nie je daná jeho pasívna vecná legitimácia. Uvedený nedostatok žaloby nie je preklenúť prihliadnutím na akúkoľvek judikatúru súdov. Pasívna vecná legitimácia žalovaného buď daná je, alebo nie je. Priamo z čl. 2 ods. 2 Ústavy možno vyvodiť, že takúto vecnú legitimáciu možno v tomto prípade vyvodiť iba z normatívnych právnych aktov (Ústava, ústavný zákon, zákon) a nie z judikatúry súdov.
Pri hodnotení toho, či bola smernica transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky náležitým spôsobom je potrebné si uvedomiť skutočnosť, že ide o dve sporné otázky:
1. Bolo do právneho poriadku Slovenskej republiky transponované referenčné obdobie? Ak áno, aké?
2. Boli do právneho poriadku Slovenskej republiky transponované také právne normy, ktoré v ktorom nedochádza u príslušníkov E. F. G. G. zabezpečujú stav, k prekračovaniu priemerného týždenného pracovného času 48h/t v rámci referenčného obdobia.
Ad 1.) Žalovaný má za to, že do právneho poriadku Slovenskej republiky boli referenčné obdobia transponované § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Tieto referenčné obdobia sú šesť mesačné. Iný výklad by znamenal faktickú derogaciu tohto ustanovenia.
Ad 2.) Nakoľko primárne právo Európskej únie (zakladajúce zmluvy) neurčuje presnú podobu ani formu transpozície, stačí, keď členský štát prijme vhodné opatrenia na to, aby boli zabezpečené ciele smernice. Slovenská republika v súvislosti s požiadavkou smernice na to, aby nedochádzalo k stavu, v ktorom by priemerný týždenný pracovný čas pracovníkov prekračoval 48h/t, takéto vhodné opatrenia prijala, nakoľko určila príslušníkom E. F. G. G. výrazne vyššie výmery voľna, než požaduje smernica (dovolenka 6 týždňov, dodatková dovolenka, voľno za sviatok, voľno z kolektívnej zmluvy alebo aj rekondičný pobyt) a vytvorila systém, v ktorom sa prijímajú efektívne aktívne opatrenia na to, aby nedochádzalo k stavu, ktorý by bol v rozpore so smernicou. V prípade žalobcu išlo o aktívne opatrenia v rozsahu:
- 7x nenaplánovaná služba, 2 prípadoch naplánovaná skrátená služba, čím žalovaný zabezpečil pre žalobcu viac než 168h času odpočinku.
Právna úprava sama o sebe nemôže spôsobiť vznik nemajetkovej ujmy a už vôbec nie tak, ako to tvrdí žalobca. Na to, aby bolo vôbec možné uvažovať o vzniku nemajetkovej ujmy (teda aby zodpovednostný právny vzťah vôbec vznikol) musia nevyhnutne do existovať ďalšie právne skutočnosti. Takýmito právnymi skutočnosťami sú:
1. Príslušnosť oprávneného subjektu k Hasičskému a záchrannému zboru.
Ak by táto podmienka nemusela byť splnená (v žalovanom období), mohol by obdobné nároky ako žalobca úspešne uplatňovať akýkoľvek človek (dokonca bez ohľadu na štátnu príslušnosť a pod.). Žalovaný má za to, že medzi stranami nie je príslušnosť žalobcu k Hasičskému a záchrannému zboru v žalovanom období sporná.
2. Porušenie práva oprávneného subjektu. Túto právnu skutočnosť je v konaní potrebné preukázať. Žalovaný má za to, že medzi stranami je sporné či k takejto právnej skutočnosti došlo. Žalobca jednak uplatňuje nesprávnu dĺžku referenčného obdobia, jednak predložil súdu nesprávne výpočty svojho pracovného času a následne svojho priemerného týždenného pracovného času. Žalobca nesprávne prirátava 674 hodín k svojmu pracovnému času (niektoré z nich boli dokonca dovolenkou) a robí vo svojich výpočtoch aj ďalšie nesprávnosti (podrobne v predchádzajúcom písomnom vyjadrení žalovaného). Z hľadiska teórie práva je potrebné poukázať na to, že nevyhnutnými predpokladmi vzniku právneho vzťahu (teda aj zodpovednostného občianskoprávneho vzťahu ako je popísaný v žalobe) sú 1. Právna norma 2. Právna skutočnosť. Okrem nich sa právne teória (nie celkom jednotne) prikláňa k záverom, že „ďalšími nevyhnutnými" predpokladmi vzniku právneho vzťahu sú subjekt a objekt.
Kľúčové pre posúdenie žaloby nie je to, či v niektorom z kalendárnych týždňov alebo inom období siedmych bezprostredne po sebe nasledujúcich dní, prípadne v kalendárnom mesiaci strávil žalobca viac ako 48 hodín pracovného času, ale to, koľko času týždenne v priemere v rámci konkrétneho referenčného obdobia strávil žalobca pracovným časom.
Žalobca svojou argumentáciou (vyčísľovaním priemerného týždenného pracovného času za jednomesačné obdobia bez akéhokoľvek prepojenia na zákon a smernicu) odopiera ustanoveniu §

86 ods. 1 veta druhá zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „zákon“) akýkoľvek účel.
Pri výpočte priemerného týždenného pracovného času žalobcu by mal súd vychádzať zo šesťmesačného referenčného obdobia (v zmysle čl. 16 a čl. 17 smernice 2003/88/ES), ktoré vo vzťahu k protipožiarnym službám a službám civilnej ochrany smernica 2003/88/ES výslovne pripúšťa a ustanovenie § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. výslovne stanovuje. Maximálny priemerný týždenný pracovný čas v zmysle čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES sa v súlade s čl. 16 písm. b) smernice 2003/88/ES počíta za obdobie nepresahujúce štyri mesiace (tzv. referenčné obdobie), pričom v čl. 17 ods. 2, ods. 3 písm. c) bod. iii) a ods. 5 smernice 2003/88/ES je umožnená odchýlka od tohto ustanovenia v prípade nepretržitých činností spojených s potrebou nepretržitej služby ako sú napr. protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Táto odchýlka spočíva v tom, že referenčné obdobie pre výpočet maximálneho priemerného týždenného pracovného času nepresiahne šesť mesiacov. Uvedená odchýlka bola prevzatá do ustanovenia § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., v zmysle ktorého nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Aj keď zákon č. 315/2001 Z. z. nepoužíva tú istú terminológiu ako smernica 2003/88/ES, z obsahového hľadiska nemôže ísť o nič iné, keďže ide o stanovenie obdobia, na ktoré sa rozpočítava (rozvrhuje) nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov Hasičského a záchranného zboru.
Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas pritom znamená práve to, že v určitých obdobiach (týždňov či mesiacov) služobný čas príslušníkov prevyšuje určený služobný čas, zatiaľ čo v iných obdobiach je naopak nižší, aby potom v priemere zodpovedal určenému služobnému času. To je aj presne význam šesťmesačného referenčného obdobia v zmysle čl. 16 písm. b) smernice 2003/88/ES.
Žalovaný teda uzatvára, že v prípade žalobcu je referenčné obdobie šesťmesačné.
V ďalšom odkázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/29/2021 zo dňa 31.01.2023, že na každý spor o nemajetkovú ujmu treba prihliadať individuálne, pretože ide o vysoko jedinečné situácie. Zároveň žalovaný poukazuje aj na skutočnosť, že každé rozvrhnutie je iné, v každom rozvrhu služieb sa vyskytujú iné jedinečnosti a osobitosti. U každého príslušníka HaZZ sa vyskytuje čas odpočinku v iné dni a preto nemožno zovšeobecniť porušenie Smernice 2003/88/ES na každého príslušníka HaZZ a je povinnosť súdu v zmysle prejednacieho princípu vec prejednať tak, aby vyniesol rozsudok v hraniciach zásady formálnej pravdy civilného sporového konania.
Má za to, že žalobca neosvedčil, žeby mu vznikol nárok na náhradu škody a zároveň výšku nemajetkovej ujmy , ktorú žalobca požaduje považuje za zjavne neprimeranú.

6. Žalobca vo vyjadrení k duplike žalovaného zo dňa 07.05.2025 (č.l. 272-283) uviedol, že otázka pasívnej vecnej legitimácie nastolená žalovaným už bola súdnou praxou vyriešená. Súdy prvej inštancie ako aj odvolacie súdy dospeli k záveru, že žalovaný je pasívne vecne legitimovaný. Žalobca poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 11Co/90/2022 zo dňa 31.05.2023 v ktorom tento uvádza: „Súd prvej inštancie na túto, žalovaným už v priebehu prvoinštančného konania nastolenú esenciálnu otázku, odpovedal v jeho neprospech, a to vo svojej podstate s vysvetlením, že z pohľadu judikatúry ESD sa štát zodpovednosti za porušenie unijného práva nemôže zbaviť a že ESD vo svojej rozhodovacej praxi pripúšťa zodpovednosť štátu aj v prípadoch porušenia unijného práva zamestnávateľom, majúcim verejnoprávnu povahu. Na podporu tohto svojho názoru súd prvej inštancie výstižne poukázal na závery, vyplývajúce z rozhodnutia ESD vo veci C - 429/09 Fuss. Už len takýmto zdôvodnením súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu uspokojivo zodpovedal žalovaným nastolenú otázku jeho vecnej legitimácie“.
Otázkou pracovného času a služobného času sa rovnako už zaoberal Krajský súd v Košiciach vo svojom rozsudku sp. zn. 5Co/1/2025 zo dňa 27.02.2025, bod 39 a nasl.. , kde sa plne stotožnil s názorom žalobcu. Žalovaný sa súdu snaží predostrieť argumentáciu podľa ktorej v žalobcovej veci sa pracovný čas má výlučne posudzovať z pohľadu úniového práva. Inak povedané, všetko čo úniové právo nepovažuje sa pracovný čas je časom odpočinku. Žalovaný v súvislosti s vyššie uvedeným tvrdením však neuvádza tú časť výkladového oznámenia Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Korigendum k oznámeniu Komisie, 26.4.2023) podľa ktorej sa žalobcom započítané časy do fondu pracovného času (napr. DOD, DOS, SV) spravujú vnútroštátnou právnou úpravou.
Vo vzťahu k námietke žalovaného týkajúcou sa COVIDu – 19, že touto sa zaoberal aj Krajský súd v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 5Co/1/2025, ktorý v rozsudku zo dňa 27.02.2025, bod 50 uviedol: „Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovaného, že celosvetová pandémia spôsobená vírusovým ochorením COVID - 19 je dôvodom, pre ktorý by bolo možné odchýliť sa od Smernice 2003/88/ES. Z judikatúry Súdneho dvora nevyplýva, že by COVID - 19 bolo možné považovať za

výnimočnú okolnosť v prípade výkonu služobnej činnosti hasiča, pre ktorý bolo možné v tom čase nedodržať maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas“. Rovnako sa v predmetnom rozsudku stotožnil s názorom žalobcu v otázke pracovného času a služobného času. K dĺžke referenčných období poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacích súdov potvrdzujúcich právny názor, že k transpozícii ustanovení Smernice o referenčnom období nedošlo vôbec a preto sa žalovaný nemôže dovolávať ich aplikácie, pričom akcentoval aj na princíp právnej istoty.

V ďalšom žalobca zdôraznil, že predmetom jeho žaloby je náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva EÚ a jeho žalobu nemožno zamieňať s klasickou žalobou o náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie osobnostných práv, tak ako to účelovo robí žalovaný. Ako vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, napr. z rozsudku Súdneho dvora z 30.09.2003, C-224/01, Gerhard Köbler.

Podstatou nemajetkovej ujmy žalobcu je skutočnosť, že tento namiesto času, ktorý mohol stráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní. Nemajetková ujma žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva – práva na súkromný a rodinný život, práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúcu predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku. Právo na odpočinok u žalobcu bolo porušované dlhšiu dobu a opakovane. Opakované prekročenie limitu týždenného pracovného času znamená, že žalobca tento čas nemohol venovať odpočinku, načerpaniu energie, udržaniu kondície, svojim záľubám, rodine ani pomoci najbližším. Žalobca počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti musí byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom. Žalobca tak musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje služobné povinnosti. V danom čase však nepochybne bol oddelený od svojho vlastného súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a venovať sa svojim potrebám bola prakticky vylúčená. Právo na odpočinok žalobcu tak bolo dlhodobo niekoľko rokov porušované napriek tomu, že žalobca plnil v spoločnosti zodpovedné úlohy, a preto bolo potrebné, aby mal možnosť si po práci odpočinúť.

Z rozsudku Súdneho dvora z 20.06.2024, C-367/23, Artemis security SAS vyplýva, že nesplnenie požiadaviek stanovených v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vedie u dotknutého pracovníka k nepochybnej ujme. Odopretie nároku na riadny čas odpočinku alebo neprimerané predĺženie pracovného času, najmä prostredníctvom nadmernej nočnej práce, spôsobuje pracovníkovi priame, závažné a neodvrátiteľné škody, ktoré nie je možné považovať za zanedbateľné. Tento stav má negatívny vplyv na fyzické a psychické zdravie pracovníka a je v priamom rozpore s účelom ochrany zdravia zamestnancov, ktorým tieto ustanovenia smernice 2003/88/ES slúžia (bod 42).

Pre priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi je potrebné splniť 3 podmienky stanovené právom EÚ, resp. definovanú judikatúrou Súdneho dvora. Opísanie konkrétnej ujmy nie je podmienkou, ktoré úniové právo vyžaduje pri priznanie nároku na náhradu škody. Ujma sa totiž v zmysle judikatúry Súdneho dvora prezumuje a vyplýva priamo z porušenia čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES.

V ďalšom žalobca poukázal na rozhodovaciu prax všeobecných súdov a pripojil rozsudky Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/1/2025 zo dňa 27.02.2025 a sp. zn. 8Co/92/2024 zo dňa 28.2.2025.

7. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 14.05.2025 (č. l. 323-329) sa znova vyjadril o. i. k pasívnej legitimácii žalovaného a ďalej uviedol, že Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“) bola do právneho poriadku Slovenskej republiky prebratá správne. Vzhľadom na uvedené je správnosť transpozície smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky medzi stranami sporná.

Žalobca v podanej žalobe uvádza: „Ide o právo na to, aby v členskom štáte EÚ priemerný týždenný pracovný čas pracovníka neprekračoval hranicu 48 hodín.“

Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore“) v § 193 ods. 1 stanovuje delegovanú pôsobnosť zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej len Zákonník práce) nasledovne:

„Na služobný pomer príslušníkov sa použijú primerane ustanovenia § 39, § 40 ods. 11, § 64 ods. 1 písm. a) a c), § 85 a 86, § 88 až 90, § 95, § 98 a 99, § 105, § 109 až 117, § 129 až 132, § 136 až 138, § 141 ods. 2 až 5, § 142 a 143, § 145 až 151, § 152 ods. 1, 2, ods. 4 tretej vety, ods. 5 a 7, § 152a, § 152b, § 152c, § 157 ods. 1 a 2, § 166 ods. 3, § 177 a 178, § 222, § 230, § 231 ods. 4, § 232 až 240 a § 250b ods. 6 a 7 Zákonníka práce.“

Z uvedeného vyplýva, že na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje aj § 85 Zákonníka práce, ktorý v ods. 9 stanovuje:

„Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín.“

Žalovaný má za to, že ide o jednoznačnú a vhodnú transpozíciu čl. 6 písm. b) smernice, ktorý uvádza: „priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.“ Ide

o obsahovo zhodné ustanovenia. Z uvedeného možno vyvodiť jednoznačný záver o tom, že právo žalobcu na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračoval 48h/t bolo transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky, a preto žaloba nie je dôvodná. Ak žalobca trvá na tom, že došlo k porušeniu jeho práva na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresiahol 48 h/t, má možnosť podať pracovnoprávnu žalobu. To však nie je predmetom tohto konania. Ďalej poukázal na to že transpozícia referenčných období medzi stranami je sporná. Zavedené referenčné obdobie je šesťmesačné. Takéto referenčné obdobie je plne v súlade so smernicou predpokladaný režimom výnimky podľa čl. 17 ods. 2 a ods. 3 písm. b) bod 3 smernice:
čl. 17 bod 2: „Odchýlky uvedené v odsekoch 3, 4 a 5 sa môžu prijať prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení alebo prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo dohôd medzi sociálnymi partnermi za predpokladu, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo že vo výnimočných prípadoch, keď nie je z objektívnych dôvodov možné poskytnúť rovnocenný náhradný čas odpočinku, sa dotknutým pracovníkom poskytne primeraná ochrana.“
čl. 17 bod. 3: „V súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 a 16: a) v prípade činností, keď pracovisko pracovníka a jeho bydlisko sú od seba vzdialené, vrátane práce na otvorenom mori, alebo keď sú rôzne pracoviská pracovníka od seba vzdialené; b) v prípade bezpečnostných a dozorných činností, ktoré si vyžadujú trvalú prítomnosť s cieľom ochrany majetku a osôb, najmä v prípade strážnikov a dozorcov alebo bezpečnostných firiem; v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä: i) služby súvisiace s prijatím, liečením a/alebo starostlivosťou v nemocniciach alebo podobných zariadeniach, vrátane činností lekárov v odbornej príprave, rezidenčné inštitúcie a väznice; ii) pracovníci v prístavoch alebo na letiskách; iii) služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany; iv) výroba, rozvod a distribúcia plynu, vody a elektriny, odvoz domového odpadu a spaľovne; v) odvetvia, v ktorých sa práca nesmie z technických dôvodov prerušiť; vi) výskum a rozvoj; vii) poľnohospodárstvo; viii) pracovníci prepravy cestujúcich v pravidelnej mestskej doprave; d) ak sa môže predpokladať vyššie pracovné nasadenie, najmä v: i) poľnohospodárstve; ii) cestovnom ruchu; iii) poštových službách; e) v prípade osôb pracujúcich v železničnej doprave: i) ktorých činnosti sú prerušované; ii) ktorí trávia svoj pracovný čas v spacích vlakoch alebo iii) ktorých činnosti sú viazané na prepravné poriadky a spojené so zabezpečovaním nepretržiteľnosti a pravidelnosti dopravy; f) za okolností uvedených v článku 5 ods. 4 smernice 89/391/EHS; g) v prípadoch nehody alebo bezprostredného rizika nehody.“
Ide teda o odchýlku od čl. 16 písm. b) smernice: „Členské štáty môžu ustanoviť:... b) pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace.“, pričom v zmysle čl. 19 smernice:
„Obmedzenia odchýlok referenčného obdobia
Možnosť odchýlky z od článku 16 písm. b) uvedenej v článku 17 ods. 3 a v článku 18 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov...“
Ide teda o odchýlku predpokladanú smernicou, v zhode so smernicou a zavedenú spôsobom predpokladaným smernicou – zákonom.
Pre úplnosť žalovaný dodáva, že primárne právo Európskej únie stanovuje, že členské štáty sú viazané smernicami v tom zmysle, že majú zabezpečiť dosiahnutie politických cieľov vytýčených smernicami. Povinnosť transponovať smernicu do jedného normatívneho právneho aktu neexistuje.

8. Žalovaný ďalej uviedol, že referenčné obdobie (rozvrhové/vyrovnávacie) je doba (obdobie), na ktorú sa má rozvrhnúť služobný čas, a v ktorej musí byť priemerný týždenný služobný čas vyrovnaný na úrovni zákonného maxima, hoci v jednotlivých týždňoch dochádza k jeho prekročeniu. Ak sa má nerovnomerne rozvrhnúť služobný čas, musí sa určiť aj rozvrhové (referenčné, vyrovnávacie) obdobie a urobiť rozvrh služobného času/služobných zmien na toto obdobie. Rozvrh služobných zmien by sa mal vypracovať na celé referenčné obdobie, nie „salámová metóda“, že napr. referenčné obdobie sa určí ako 26 týždňov a následne sa bude dopracovávať rozvrh – môže sa stať, že na konci budú chýbať hodiny, alebo bude prebytok hodín. Na účely plánovania služobných zmien však treba vedieť, aký služobný čas zamestnávateľ môže v referenčnom (vyrovnávacom) období rozvrhnúť, a teda koľko služobných zmien môže príslušníkovi určiť.
Podľa ust. § 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej iba Zákon o HaZZ) služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne.

Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa. Od roku 2022 je v zmysle kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa týždenný služobný čas príslušníka HaZZ skrátený na 37,5 hodiny.
Ďalej poukázal na to, že žalovaným tvrdené referenčné obdobie v dĺžke 6 mesiacov do zákona o HaZZ nikdy transponované nebolo. : Referenčné (rozvrhové) obdobie je v žalobcovom prípade 1 mesiac, nakoľko na toto obdobie sa mu rozvrhuje služobný čas. Referenčné obdobie použité žalobcom v jeho písomnostiach je teda správne, keďže je v súlade s ust. § 86 ods. 4 zákona o HaZZ ako aj článku 16 písm. b) Smernice (referenčné obdobie najviac 4 mesiace).
Stručne povedané Smernica 2003/88 nevyžaduje, aby zakotvenie referenčného obdobia bolo realizované tak, že by muselo byť v texte právneho predpisu výslovne označené za „referenčné obdobie“ slúžiace na posúdenie zachovania priemeru maximálneho týždenného pracovného času. Je preto postačujúce pre potreby implementácie, že v § 86 ods. 1 zákona o HaZZ je zakotvené, že služobný čas sa rozvrhuje na obdobie šiestich mesiacov. Jedným dychom treba dodať, že implementácia smernice sa nemusí vykonávať len prostredníctvom zákonov a iných právnych predpisov, ale postačuje na to dokonca prijatie správnych opatrení, či kolektívnych zmlúv. V tomto prípade je však jednoznačné, že k transpozícii došlo priamo zákonom.
Inými slovami, na zavedenie výnimiek nie sú potrebné ani výslovné opatrenia. Podľa súdneho dvora je však nevyhnutné, aby bola zachovaná právna istota (rozsudok z 21.10.2010, Accardo a i. C-227/09, EU:C:2010:624, bod 55.) V danom prípade je právna istota bezpochyby zachovaná vtedy, ak referenčné obdobie vyplýva z právnej úpravy ako je tomu v tomto prípad, kedy to vyplýva z § 86 ods. 1 zákona o HaZZ, a teda to aj vtedy, ak nie je toto obdobie výslovne v legislatívne označené ako „referenčné obdobie“. Z uvedených dôvodov sa preto nie je možné stotožniť so závermi Krajských súdov, na ktoré poukazuje žalobca. Vzhľadom na vyššie uvedené nie je argumentácia žalobcu správna. Nakoľko smernica bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná správne, a to aj vrátane ustanovení o referenčných obdobiach, žalovaný má za to, že nie je daný ani základ nároku žalobcu, pretože tento sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy v dôsledku údajnej nevhodnej transpozície. Nakoľko nenastala právna skutočnosť, na ktorú sa žalobca odvoláva, nemohol vzniknúť ani zodpovednostný právny vzťah. V ďalšom žalovaný uviedol, že žalobca vychádzal pri výpočtoch svojho priemerného týždenného pracovného času z nesprávneho právneho posúdenia a už jeho vstupné údaje ohľadom pracovného času sú nesprávne, a preto akýkoľvek výpočet z týchto údajov bude nepresný a nebude odzrkadľovať skutkový stav veci. Obdobne to platí aj pre právne posúdenie z hľadiska vnútroštátneho práva.
K žalobcom uvádzanej judikatúre žalovaný uviedol, že právoplatný rozsudok zaväzuje iba procesné strany a ich prípadných sukcesorov. Judikatúra môže stranám sporu a súdu slúžiť ako zdroj poznania a inšpirácie, avšak v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky nie je pre konajúci súd všeobecne záväzná. Na uvedenom nič nemení ani úsilie súdov rozhodovať o rovnakých (obdobných) veciach rovnako a o odlišných rôzne. Žalovaný uvádza, že každý jeden spor o náhradu nemajetkovej ujmy predstavuje celkom odlišnú právnu vec od všetkých ostatných sporov, a to aj vtedy, ak by sa mohli vzhľadom na uvádzané okolnosti javiť v niektorých aspektoch podobné. Problematiku tzv. hasičských žalôb nemožno vnímať ako ucelenú oblasť, naopak, je potrebné zohľadniť konkrétne špecifiká jednotlivých prípadov. Pre úplnosť žalovaný dodáva, že táto problematika je v skutočnosti dynamická a právny zástupca žalobcu - Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., pod tlakom okolností a prostriedkov procesnej obrany uplatňovaných žalovanými, prichádza už so štvrtým typom argumentácie, pričom prezentuje stále odlišné právne posúdenie veci. Vzhľadom na uvedené ani nemá zmysel podrobne sa zaoberať jednotlivými rozsudkami, na ktoré žalobca poukazuje. Čo sa týka judikatúry uvádzanej žalovaným, ide najmä o poukázanie na skutočnosť, že v tomto type konania je nevyhnutné, ak chce žalobca pomýšľať na úspech, preukázať skutočnú nemajetkovú ujmu a to aj čo sa týka jej rozsahu a príčinnej súvislosti s porušením práva (ktoré je, samozrejme, tiež potrebné dokázať). Žalovaný uvádza, že v právnom štáte má právo na to, aby na rozhodnutie jeho veci súd použil všetku relevantnú právnu úpravu - teda aj § 86 ods. 1 zákona č. 31/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Vzhľadom na uvedené žalovaný vyvodzuje záver, že žalobca nezohľadnil preberacie ustanovenia vyjadrené v § 193 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a v zákone č. 311/2001 Z. z., nezohľadnil správnu dĺžku referenčného obdobia (§ 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a teda nepreukázal svoj priemerný týždenný pracovný čas.
Podaná žaloba je zmätočná a obsahuje vnútorné rozpory (napríklad tvrdenie žalobcu, že vnútroštátna právna úprava je pre neho výhodnejšia popri tvrdení, že voľno, ktoré mu z vnútroštátnej právnej úpravy vyplýva mu spôsobuje nemajetkovú ujmu, pretože je vytrhnutý zo svojho prirodzeného sociálneho prostredia). Žalobca sa jednoznačne nedokázal vyjadriť dokonca ani k otázke, či zákon č. 315/2001

Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore považuje v tomto prípade za zdroj právnej normy, ktorá je nevyhnutným predpokladom na vznik zodpovednostného právneho vzťahu, alebo za právnu skutočnosť. Žalovaný upozorňuje na to, že všeobecný súd si v civilnom sporovom konaní nemôže osvojiť právny názor, že existencia zákona a z neho vyplývajúcich právnych noriem je „,iba" právnou skutočnosťou. Žalovaný si dovoľuje opätovne poukázať na svoje právo na spravodlivý súdny proces, ktorého obsahom je nepochybne aj právo na to, aby sa v jeho veci použila správna právna norma (napr. § 86 ods. z. č. 315/2001 Z. z.). Platný a účinný zákon je vždy potrebné zohľadniť (§ 193 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a následne § 85 ods. 9 zákona č. 311/2001 Z. z.) Žalobca nedokázal v konaní označiť ani správny štátny orgán, ktorý by vo veci mal za Slovenskú republiku konať. Žalobca nedokázal označiť ani skutkové tvrdenia, ktoré by chcel v konaní preukazovať.
Žalovaný k vyjadreniu pripojil Korigendum k oznámeniu Komisie C 143/8 (č.I.262

9. Súd na pojednávaní vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise, výsluchom žalobcu a zistil nasledovný skutkový stav.

10. Na pojednávaní konanom dňa 22.05.2024 zástupcovia strán sporu zotrvali na svojich písomných vyjadreniach doložených do spisu.

11. Žalobca vo svojej výpovedi ako strana sporu uviedol, že od roku 2011 pracuje na Okresnom riaditeľstve Hasičského zboru v Trebišove, čiže 14 rokov, na pozícii hasič, potom ako technik, strojník, špecialista. Pracuje v jednom mesiaci 10 služieb, z toho dva dni má voľno, v rámci 16/8. Chce poukázať iba na porušenie pohotovosti pracovného času. Služba trvá 24 hodín, následne má 2 dni voľno. Služba sa skladá: je tam pohotovosť 16/8 čiže 16 hodín je započítané do pracovného času, okrem tých 8 hodín, ktoré nie sú zarátané do pracovného času. V rámci toho, že pracuje 48 hodín je to v tom, že človek keď potrebuje - je hasič, mať určité veci zariadené aj doma, a je to viac ako by sa malo pracovať. Žalobca je ženatý, má 10 r. chlapca, 14 ročné dievča. Pociťuje to v tom, že v určitých krúžkoch, pri ktorých by sa mal venovať deťom nestíha a dcéra niekedy rozpráva, že kedy príde. Aj manželka sa ho dotazuje, že kedy im štát urobí zmeny. Žalobca tiež trénuje v D., v rámci toho, že keď je trošku času, tak to stíha, kvôli tomu, že tam hrá aj chlapec žalobcu, keď to stíha pôjdem, keď nestíham musím to riešiť ináč. Nemá žiadnu vedomosť, aby nastala nejaká zmena po tom, čo sa dávajú tieto žaloby.
Na otázku zástupcu žalovaného, aby žalobca uviedol, že ak majú 10 služieb za mesiac, ako často sa to stalo, koľko krát v žalovanom období sa stalo, že naozaj mali 10 služieb za mesiac, žalobca uviedol, že 10 zmien majú v mesiaci.

12. Na základe uvedeného súd právne uzatvára :

13. Podľa čl. 7 ods. 2 druhá a tretia veta Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 5.

14. Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

15. Podľa článku 1 bod 2 Smernice, táto smernica sa vzťahuje na: a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

16. Podľa článku 1 bod 3 Smernice, táto sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle čl. 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

17. Podľa článku 2 bod 1 Smernice, „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

18. Podľa článku 6 písm. b) Smernice, členské štáty príjmu opatrenia na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmych dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

19. Podľa článku 16 písm. b) Smernice, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace.

20. Podľa § 85 ods. l ZoHZZ, služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

21. Podľa § 85 ods. 2 ZoHZZ, služobný čas príslušník je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

22. Podľa § 86 ods. 1 a 2 ZoHZZ, služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

23. Podľa § 91 ods. 1 ZoHZZ, štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

24. Podľa § 91 ods. 3 ZoHZZ, v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

25. Podľa § 92 ods. 1 ZoHZZ, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

26. Podľa § 97 ods. l písm. h) ZoHZZ, ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

27. Podľa § 103 ods. 5 ZoHZZ, príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom, okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

28. Podľa § 122 ods. l až 3 ZoHZZ, ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. l určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada
a) 50% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,
b) 15% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste jeho pobytu, alebo na inom dohodnutom mieste, a 25% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,
c) 5% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia, a 10% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja. Náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas.

29. Podľa § 11 z.č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občianskeho zákonníka“) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti ako aj súkromia svojho mena a prejavu osobnej povahy.

30. Podľa § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej

osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

31. Predmetom konania je nárok žalobcu uplatnený v podobe peňažného plnenia majúceho povahu nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku nesprávnej implementácie pravidla úniového úprava do slovenského právneho poriadku, kedy malo dôjsť k porušeniu jeho práva na 48 hodinovú týždennú pracovnú dobu podľa čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES ako práva garantovaného právom Únie.

32. Predmet sporu sa preto nepochybne týka práva Únie, pričom v tejto súvislosti je potrebné zaoberať sa otázkou vzťahu úniového a vnútroštátneho práva. V zmysle čl. 7 ods. 2 a 5, čl. 144 a tiež čl. 3 CSP je súd viazaný medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Vzťah úniového a vnútroštátneho práva sa tak riadi zásadou prednosti a priameho účinku a tiež povinnosťou vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex oficio. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (Ďalej len ESD) vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v čl. 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy alebo ohroziť reálne účinok komunitárneho práva.

33. Žalovaný v konaní mal viacero námietok a to neprísluš nosť Okresného súdu Trebišov, nedostatok aktívnej vecnej legitimácie žalobcu, pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, správnosť transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku SR, určenie dĺžky referenčného obdobia, určenie priemernej dĺžky služobného času za referenčné obdobie ako aj primeranosť výšky požadovanej náhrady.

34. Ako prvou sa súd vyporiadal s námietkou žalovaného týkajúcej sa neprísluš nosti Okresného súdu v Trebišove, nakoľko podľa názoru žalovaného ide o pracovnoprávny spor. K tomu súd uvádza, že táto otázka už bola vyriešená Najvyšším súdom SR, konkrétne uznesením sp. zn. 5Ndc/7/2024 zo dňa 29.02.2024, v ktorom uviedol, že: 11. Najvyšší súd je toho názoru, že Okresný súd Trebišov nevyhodnotil charakter prejednávaného sporu správne. Podľa § 316 ods. 1, 2 CSP individuálny pracovnoprávny spor na účely tohto zákona je spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom vyplývajúci z pracovnoprávnych a iných obdobných pracovných vzťahov. Za individuálny pracovnoprávny spor sa považuje aj spor, ktorý vyplýva zo zásady rovnakého zaobchádzania, ak súvisí s individuálnym pracovnoprávnym sporom. Individuálnosť pracovnoprávnych sporov sa prejavuje tým, že vždy ide o konkrétny vzťah medzi konkrétnym zamestnancom a konkrétnym zamestnávateľom. Žalobca vykonáva štátnu službu v služobnom pomere v súlade so zákonom č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ale v posudzovanom prípade si neuplatňuje ako zamestnanec voči žalovanej nárok vyplývajúci z jeho štátnozamestnaneckého pomeru, t. j., žalovanú nežaluje ako svojho zamestnávateľa. Žalobca si žalobou uplatnil voči žalovanej náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že do právneho poriadku Slovenskej republiky nebola správne transponovaná smernica Európskej únie č. 2003/88/ES, v dôsledku čoho vzniká žalobcovi škoda. Na strane žalobcu podľa jeho tvrdenia dochádza k porušeniu práva garantovaného mu právom Európskej únie, keďže týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka E. F. G. G. H. I. presiahol dĺžku týždenného pracovného času určeného smernicou a prekročenie limitu pracovného času členským štátom Európskej únie zakladá zodpovednosť štátu pre osoby postihnuté týmto prekročením. Inými slovami, žalobca žaluje štát o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia jeho práva priznaného mu právom Európskej únie. Na prejednanie a rozhodnutie takéhoto sporu nie je zákonom daná kauzálna príslušnosť súdu. Pokiaľ ide o spor o náhradu škody, žalobca si tak môže vybrať, či bude žalovať žalovaného na jeho všeobecnom súde (§ 13 CSP) alebo na súde, v ktorého obvode nastala žalobcom v žalobe tvrdená skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody [§ 19 písm. b) CSP; tzv. alternatívna miestna príslušnosť]. 12. Na základe uvedeného najvyšší súd konštatuje, že je nesprávny záver Okresného súdu Trebišov, že na prejednanie a rozhodnutie daného sporu je kauzálne príslušný Mestský súd Bratislava IV podľa § 24 písm. a) CSP. Spor v prvej inštancii prejedná a rozhodne Okresný súd Trebišov, ktorého miestnu príslušnosť si žalobca zvolil podľa § 19 písm. b) CSP.“

S poukazom na vyššie uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR súd je názoru, že príslušnosť Okresného súdu Trebišov je daná.

35. K námietke žalovaného spočívajúcej v nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu a pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, súd uvádza, že podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, avšak voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Podľa čl. 29 smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom a žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice, pričom v prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Súd má potom za to, že pokiaľ smernica 2003/88/ES je určená žalovanému/štátu, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný. Súd v danom smere poukazuje na ustálenú prax, kde v rozsudku vo veci C-429/09 Fuß v bode 45 a 46 ESD pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená , pričom daná povinnosť platí v prípade každého porušenia práva Únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť.
V rozsudku C-429/09 bod 35 ako to je vyššie spomenuté súd tiež rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Teda súd má za to, že pasívna vecná legitimácia v tomto spore svedčí štátu-Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého spadá aj E. a záchranný zbor (§ 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z.z.), ktorého príslušníkom bol žalobca v rozhodnom období. Navyše v zmysle zákona o hasičskom zbore Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je súčasne garantom právnej úpravy vymedzenej v zákone o Hasičskom a záchrannom zbore a predstavuje garanta riadnej transpozície smernice Európskej únie do slovenského právneho poriadku.
S poukazom na uvedené sa žalobca ako jednotlivec môže voči Slovenskej republike ako žalovanému domáhať náhrady škody, ktorá mu vznikla porušením práva EÚ, čím je daná aktívna legitimácia žalobcu a pasívna legitimácia žalovaného v tomto konaní.
36. Pri posúdení otázky, či na strane žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie štátom, a to v dôsledku nesprávnej implementácie Smernice, súd poukazuje na argumentáciu žalobcu, v zmysle ktorej ZoHZZ nepovažuje za súčasť týždenného pracovného času služobnú pohotovosť hasičov, a v dôsledku toho dochádza k pravidelnému prekračovaniu takto vymedzeného maximálneho týždenného pracovného času. Po bližšej analýze ustanovení § 85 a 92 ZoHZZ je možné zistiť, že argumentácia žalobcu je správna, nakoľko podľa § 85 ods. 1 ZoHZZ platí, že služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. V zmysle § 92 ods. 1 ZoHZZ služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z predmetných zákonných vymedzení jednoznačne vyplýva, že služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru „len“ bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Takto má súd za to, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby a odráža len stav pripravenosti hasiča na prípadné vykonanie štátnej služby, ak k nej bude zamestnávateľom povolaný. Na vyššie uvedené ustanovenia potom nadväzuje § 122 ods. 3 ZoHZZ, kde sa konkretizuje, že náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorá nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 ZoHZZ výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 § 103 v spojení s § 122 ods. 1 ZoHZZ).

37. Poukazujúc na vyššie uvedené skutočností je nepochybné, že Smernica 2003/88 ES nebola správne transponovaná. Žalobca ako príslušník Hasičského záchranného zboru Slovenskej republiky má Smernicou garantované právo na maximálny 48 hodinový pracovný čas v zmysle článku 6 písm. b)

Smernice. Otázku podstatnú pre toto konania, a to či do pracovného, resp. služobného času žalobcu sa zarátava aj doba jeho služobnej (pracovnej) pohotovosti vyriešil v prípade hasičov ESD vo svojom rozsudku C - 429/09 G. Fuß tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. V tejto veci týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ďalej uviedol, že: „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88/ES“. V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Ďalej v bode 35 sa konštatuje, že ESD už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., bod 99, ako aj Fuß, bod 52).

38. Žalobca v konaní predložil výpis z dochádzkového systému (č.l. 6-15), ktorý reálne odzrkadľuje počet odpracovaných hodín v tom ktorom mesiaci za vyššie uvedené obdobie, je relevantným dôkazom. Za obdobie od decembra 2021 do septembra 2024 vrátane došlo k prekročeniu maximálneho 48 hod. týždenného pracovného času.
Vychádzajúc z uvedeného výpisu, za obdobie od decembra 2021 do septembra 2024 vrátane, teda počas jednomesačných referenčných období došlo u žalobcu k prekročeniu nasledovne: v mesiaci 12/2021 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,40 hod., v mesiaci 3/22 činil priemerný týždenný pracovný čas 49,57 hod., v mesiaci 4/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 56 hod., v mesiaci 5/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 48,77 hod., v mesiaci 6/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 48,16 hod., v mesiaci 7/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,58 hod., v mesiaci 10/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 49,47 hod., v mesiaci 11/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 52,27 hod., v mesiaci 12/2022 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,47 hod., v mesiaci 1/2023 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,21 hod., v mesiaci 4/2023 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,63 hod., v mesiaci 10/2023 činil priemerný týždenný pracovný čas 54,19 hod., v mesiaci 11/2023 činil priemerný týždenný pracovný čas 52,27 hod., v mesiaci 12/2023 činil priemerný týždenný pracovný čas 48,77 hod., v mesiaci 2/2024 činil priemerný týždenný pracovný čas 50 hod., v mesiaci 3/2024 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,88 hod., v mesiaci 4/2024 činil priemerný týždenný pracovný čas 53,67 hod., v mesiaci 6/2024 činil priemerný týždenný pracovný čas 54,13 hod., v mesiaci 8/24 činil priemerný týždenný pracovný čas 50,40 hod.. Z uvedeného je zrejmé, že z 34 jednomesačných referenčných období bol až v 20 jednomesačných referenčných obdobiach žalobca na pracovisku nad maximálny rozsah 48 hod. priemerného týždenného pracovného času, ktorý garantuje žalobcovi únijné právo.

39. K žalovaným namietanej dĺžke referenčného obdobia súd uvádza, že na záver o porušení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) Smernice 2003/88/ES uplatnil na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z. z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období žalobcov priemerný služobný čas viackrát mesačne presiahol hranicu 48 hodín (za žalované obdobie 34 mesiacov to bolo 20- krát).

40. Žalobca ako hasič nepochybne odpracoval v citovanom období priemerný týždenný pracovný čas presahujúci týždenný pracovný čas stanovený Smernicou, na základe čoho súd uzavrel, že sa môže dovolávať práva Európskej únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike. Súd dodáva, že nesprávne prebratie Smernice do ZoHZZ a jeho dodržiavanie Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, ktoré však nerešpektuje Smernicu v článku 6 písm. b), ktorá je pre tento vzťah priamo aplikovateľná, v zmysle rozsudku C - 429/09 G. Fuß nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržiavanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore, a nie je preto relevantné žalovaným zdôrazňované rozlíšenie medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a

zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu.

41. V tomto konaní si žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom podmienky uplatnenia nároku sú dané v zmysle ustálenej judikatúry SDEÚ (napríklad rozsudok C - 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL z 26.01.2010) a sú dané splnením troch podmienok, ako na to poukázal žalobca:
1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcovi práva,
2. porušenie je dostatočne závažné, a napokon
3. medzi takýmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.
Ako to bolo konštatované aj v početných obdobných veciach, článok 6 písm. b) Smernice predstavuje právnu normu Európskej únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, pričom súd opätovne poukazuje na právne závery vo veci C - 429/09 G. Fuß, kde bolo zdôraznené, že priamy účinok čl. 6 písm. b) Smernice, keď podľa neho priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Prvá podmienka týkajúce sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je preto splnená.

42. Porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SDEÚ v danej oblasti. Tu bolo nesporne určené, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Keďže žalobca v dotknutom období odpracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ. Preto bude v predmetnej veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.

43. V tejto súvislosti možno poukázať tiež na rozsudok Súdneho dvora C 303/98 ako aj uznesenie vo veci C 241/99 a rozsudok vo veci C 151/02, z ktorých vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pracovnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku je súčasťou pracovného času v zmysle Smernice 2003/88/ES, a teda že tento pojem bráni vnútroštátnej právnej úprave ustanovujúcej priemerný týždenný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa takéto obdobie pracovnej pohotovosti a pracovnej služby, prekročiť maximálnu týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) tejto Smernice.

44. Okrem toho ESD v rozsudku C 397/01 až 403/01 vo veci Pffeifer potvrdil uvedenú judikatúru týkajúcu sa obdoby pracovnej pohotovosti, ktorú odpracovali pracovníci spadajúci do oblastí civilnej obrany. Nakoľko Súdny dvor navyše zastáva názor, že táto otázka súvisiaca s pojmom pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88/ES neponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti, prijal s prihliadnutím na už spomínanú judikatúru uznesenie Personalrat der Feurewehr Hamburg, v ktorom rozhodol, že činnosti vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby - okrem prípadu výnimočných okolností - patria do rozsahu pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, tak že čl. 6 písm. b) tejto Smernice v zásade bráni prekročeniu 48 hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas vrátane zásahových služieb.

45. Súd konštatuje, že nedodržaním maximálne povoleného limitu týždenného pracovného času bol žalobca ukrátený v majetkovej sfére o časť odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, počas ktorého mohol fyzicky a psychicky regenerovať a načerpať nové sily v súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva. Súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do jeho osobnostných práv podľa § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka berúc do úvahy pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z rozhodovacej praxe súdov.

46. Na základe vyššie uvedenej argumentácie je zrejmé, že na strane žalobcu vznikla ujma v nemajetkovej sfére tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy žalobca musel reálne odpracovať viac, ako by bol povinný, ak by bola Smernica implementovaná správne. Súd poukazuje na to, že v tejto súvislosti už bolo súdmi SR ustálené, že v zmysle slovenského právneho poriadku náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ a nie cez inštitút náhrady škody, čo bude platiť aj pre prípady porušenia práva jednotlivca garantovaného právom EÚ. Tu súd poukazuje na právny názor vyjadrený v rozsudku C - 429/09 G. Fuß bod. 62: „...štát musí, s

výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).“ Súd má za to, že aj vzhľadom na tieto skutočnosti, kritéria pre stanovenie výšky náhrady musia byť analogické s úpravou ochrany osobnosti v Občianskom zákonníku, pričom je treba zdôrazniť, že pod náhradu škody slovenský právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje.

47. Úprava ochrany osobnosti v OZ nevyžaduje pre úspešnosť uplatnenia práva zavinenie toho, kto sa dopustil neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti sa preto nemôže nikdy vylúčiť dôkazom ospravedlniteľného omylu, predpokladom zodpovednosti nie je ani vyvolanie následkov neoprávneného zásahu, a bude stačiť, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť chránené práva.

48. V prejednávanej veci súd dospel k záveru, že podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ u žalobcu sú dané. V zmysle predmetného ustanovenia totiž platí, že výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súd ako neoprávnený zásah do osobnostnej sféry žalobcu zo strany žalovaného posúdil nesprávne prebratie Smernice do ZoHZZ, ktorá skutočnosť bola spôsobilá privodiť následky neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, a to v dôsledku straty času na odpočinok, na ktorý by žalobca mal nárok, ak bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. Súd pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu, a to práva na odpočinok, súkromie a rodinný život prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takýmto zásahom vznikla a následky takýmto zásahom vyvolané, resp. následky, ktoré by takýto zásah bol spôsobilý vyvolať, na okolnosti zásahu, ako aj na doterajšiu súdnu prax pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy.

49. Žalobca bol v skúmanom období, t.j. 12/2021 – 9/2024 ukrátený o čas odpočinku, ktorý by mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaniu vzťahov v rámci rodiny prípadne širších vzťahov, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený Smernicou. Súdu bolo na základe vykonaného dokazovania preukázané, že tento stav trval dlhodobo, pričom zohľadnil aj skutočnosť, že žalobca z toho dôvodu nevie venovať svojej rodine a jej potrebám toľko času, koľko by si predstavoval. Zároveň je nutné zdôrazniť, že žalobca nemal dostatok času na oddych, ktorý je nesmierne potrebný vzhľadom na rizikovosť jeho práce. Žalobca plnil v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Jeho práca bola vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná, preto bolo nevyhnutné, aby si žalobca mal možnosť po práci aj odpočinúť, venovať sa rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Súd zdôrazňuje, že osobitne v prípade hasičov, súdny dvor túto otázku riešil v rozhodnutí C-420/09 G. Fuß, keď potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby počas ktorej je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou. Nie je podstatné akým spôsobom žalobca vykonával služobnú pohotovosť, či je alebo nie je povinný byť bdelý alebo aktívny počas trvania služobnej pohotovosti, pokiaľ musí byť v stanovený čas k dispozícii zamestnávateľovi. Bez vplyvu na porušenie článku 66 písm. b) Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena (viď napr. aj rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co 20/2023 zo dňa 30.3.2023 bod 36 odôvodnenia, posledný odsek).

50. Súd takto považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy za posudzované obdobie sumu 2.000,- eur berúc do úvahy súdmi priznanú výšku nemajetkovej ujmy v zásadnejších prípadoch zásahu do práva na ochranu osobnosti spočívajúcich v porušení práva na súkromný a rodinný život. V prevyšujúcej časti súd preto žalobu ako nedôvodnú zamietol tak, ako je to uvedené v II. výroku tohto rozsudku.

51. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP. Žalobca bol v konaní úspešný, napriek tomu, že súd mu priznal len časť uplatneného práva, keďže výška náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Vzhľadom k uvedenému súd priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorá bude počítaná zo základu, ktorým je rozsudkom priznaná suma. Zamietnutie žaloby v časti podľa názoru súdu nemá vplyv na úspešnosť žalobcu v konaní v rozsahu akom mu súd právo priznal.

O výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

XX. Súd nad rámec uvádza, že civilný sporový poriadok neobsahuje zákonné ustanovenie, ktoré by bolo obdobou pôvodného ust. § 142 ods. 3 OSP, ktoré by výslovne upravovalo spôsob rozhodovania o náhrade trov konania v situácii, keď rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. Podľa súčasnej právnej úpravy je na prvom mieste zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech iba čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Súd je však toho názoru, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v takýchto prípadoch treba rozlíšiť, čo je základné a čo je sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, t.j. že právny základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný. Výška nároku je potom druhotná a nadväzujúca.

53. Požiadavka na spravodlivé rozhodnutie súdu v zmysle čl. 2 ods. 1 CSP i v časti trov konania si podľa názoru súdu vyžaduje, aby súd v takomto type sporov aj naďalej (od účinnosti CSP, t.j. od 1.7.2016) prihliadal na skutočnosť, že výška priznaného plnenia nezávisela od žalobcu, ale od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Samotný úspech strany v konaní nie je možné hodnotiť mechanicky, len porovnaním toho, akú sumu si žalobca uplatnil podanou žalobou a aká suma mu bola v konečnom rozhodnutí priznaná. Hodnotenie úspechu v konaní by malo byť prísne individuálne, s prihliadnutím na konkrétnu právnu úpravu vzťahujúcu sa k samotnému uplatnenému nároku, ako aj na všetky relevantné okolnosti prípadu. Pri mechanickom prístupe k hodnoteniu úspechu v konaní by veľmi jednoducho mohlo dôjsť k porušeniu základného princípu, na ktorom je civilné sporové konanie postavené. Preto je potrebné vykladať ust. § 255 ods. 1 CSP práve v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania. Pre absenciu výslovnej právnej úpravy v novom procesnom poriadku je uvedený postup možný v zmysle článku 4 ods. 2 CSP, keď neodporuje princípom, na ktorých je civilný sporový poriadok založený.

54. V predmetnej veci je nepochybné, že žaloba je čo do právneho základu uplatneného nároku opodstatnená. Za tohto stavu je nutné konštatovať, že žalobca bol v konaní úspešný, pretože sa účinne domohol ochrany svojich práv. Spravodlivému usporiadaniu vecí zodpovedá rozhodnutie, ktorým bude žalobcovi priznaný nárok na náhradu trov v plnom rozsahu.
55. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku možno podať v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia odvolanie na Okresný súd Trebišov (§ 362 ods.1 CSP).

Podľa ust. §-u 363 CSP, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa ust. §-u 364 CSP, rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ust. §-u 365 ods. 1 CSP, odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v ods. 1, ak táto vada má vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP, odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.